

UNIVERSITATEA DE VEST TIMIȘOARA

FACULTATEA DE MUZICĂ ȘI TEATRU

MUZICAȘ LAURA - LAVINIA

LISTA LUCRĂRILOR SELECTATE

Titlul tezei, titlul cărților, activități artistice

I. Titlul tezei de doctorat:

ARTA ACTORULUI – CÂNTĂREȚ ÎN SPECTACOLUL DE MUSICAL, data susținerii 20.12.2022, serie diplomă SERIA J, NR. 0060977, ANUL 2023.

II. Lista cărților publicate:

- MUZICAȘ, LAURA - LAVINIA, *Arta actorului-cântăreț în spectacolul de musical*, Timișoara, Eurostampa, 2023, link: https://drive.google.com/file/d/1bmhCiOQbGZDfjv5JRlj_fWU4mTpp46yU/view?usp=drive_link.
- MUZICAȘ, LAURA - LAVINIA, *Vorbim, decicântăm!*, Timișoara, Eurostampa, 2023.

III. Articole publicate:

- Articolul: „*The Concept of Freedom in Jean-Paul Sartre’s drama*”, publicat în revista Dramart nr. 17 din 2018;
- Articolul: „*Identitatea și infinita diversitate a condiției șamanice*”, publicat în revista Q.R. CICCARE 2023, Volumul XVIII, nr. 4, decembrie 2022;
- Articolul: „*Orfeu și taina muzicii*”, va fi publicat în revista *Studii de știință și cultură*, Q.R. CICCARE 2024, Volumul XI.

IV. Activități artistice:

1. SPECTACOLE

➤ 2001:

Spectacol de operetă „Orfeu în Infern” de J. Offenbach

Rol principal *Euridice*

Regia Viorel Dihel

Teatrul de Stat „Ioan Slavici” Arad

Stagiunea 2001 - 2002

➤ 2002:

Spectacol de operetă „Orfeu în Infern” de J. Offenbach

Rol principal *Euridice*

Regia Viorel Dihel

Teatrul de Stat „Ioan Slavici” Arad

Stagiunea 2002 - 2003

➤ 2002:

Spectacol de operetă „Silvia” de Emmerich Kálmán

Rol principal *Silvia Varescu*

Regia Sütö-Udvari András

Facultatea de Muzică - U.V.T., Sala *Concertino*

➤ 2003:

Spectacol de operă „Nunta lui Figaro” de W. A. Mozart

Rol principal *Susanna*

Regia Viorel Dihel

Filarmonica de Stat Arad

Stagiunea 2003 – 2004

➤ 2003:

Spectacol de musical „Şatra” de Maxim Gorki

Compozitor Eugen Doga

Rol principal *Rada*

Regia Beatrice Rancea

Teatrul de Stat „Csiky Gergely” Timișoara

Stagiunea 2003 - 2004

➤ 2004:

Spectacol de musical „Şatra” de Maxim Gorki

Compozitor Eugen Doga

Rol principal *Rada*

Regia Beatrice Rancea

Teatru de Stat „Csiky Gergely” Timișoara

Stagiunea 2004 - 2005

➤ 2005:

Spectacol de musical „Şatra” de Maxim Gorki

Compozitor Eugen Doga

Rol principal *Rada*

Regia Beatrice Rancea

Teatrul de Stat „Csiky Gergely” Timișoara

Stagiunea 2005 – 2006

➤ 2005:

Spectacol de musical „Şatra” de Maxim Gorki

Compozitor Eugen Doga

Rol principal *Rada*

Regia Beatrice Rancea

Teatrul de Stat „Fantazio” Constanța

Stagiunea 2005 - 2006

➤ 2006:

Spectacol de musical „Şatra” de Maxim Gorki

Compozitor Eugen Doga

Rol principal *Rada*

Regia Beatrice Rancea

Teatrul de Stat „Csiky Gergely” Timișoara

Stagiunea 2006 - 2007

➤ 2006:

Spectacol de musical „Şatra” de Maxim Gorki

Compozitor Eugen Doga

Rol principal *Rada*

Regia Beatrice Rancea

Teatrul de stat „Fantazio” Constanța

Stagiunea 2006 - 2007

➤ 2008:

Spectacol de musical „Dalijuba”- legendă anonimă

Rol principal *Ivanka*

Regia Cristi Iacob

Theatre de l’Universite Salle d’Escalade – Avignon, Franța

Stagiune de festival 1 - 31 iulie 2008

➤ 2008:

Spectacol de musical „Dalijuba”- legendă anonimă

Rol principal *Ivanka*

Regia Cristi Iacob

Opera Română Timișoara

8 Aprilie 2008

➤ 2009:

Spectacol de musical „Djangofollies”- de Gheorghe Răducan

Rol principal *Maruska*

Teatrul „Le Verbes Fou”- Avignon, Franța

Stagiune de festival 8 - 30 iulie 2009

➤ 2009:

Spectacol de musical „Dalijuba”- legendă anonimă

Rol principal *Ivanka*

Regia Cristi Iacob

Opera Română Timișoara - Noiembrie 2009

Spectacol de muzică și poezie

Teatrul Național București

Sala în aer liber „La Motoare”

Regia Claudiu Bleonț

8 iunie 2009

➤ 2009:

Spectacol de musical „Djangofollies”

Rol principal *Maruska*

Teatrul *Celestins* Lyon, Franța

➤ 2016:

Momente din spectacolul musical „Chicago”

Pregătire vocală a studenților Facultății de Muzică și Teatru, Specializarea *Artele Spectacolului, Actorie*

Regia Sütő-Udvari András

Casa de Cultură a Studenților Timișoara

Sala *Thespis*

➤ 2016:

Spectacol musical „Chicago”

Compozitor John Kander

Pregătire vocală a studenților Facultății de Muzică și Teatru, Specializarea *Artele Spectacolului, Actorie*

Regia Sütő-Udvari András

Festivalul Artelor Timișoara

Scenă în aer liber

➤ 2017:

Momente din spectacolul musical „Chorus Line”

Compozitor Marvin Hamlisch

Pregătire vocală a studenților Facultății de Muzică și Teatru, Specializarea *Artele Spectacolului, Actorie*
Regia Sütö-Udvari András
Casa de Cultură a Studenților Timișoara, Sala Mare

➤ 2017:

Momente din spectacolul musical *Romeo și Julieta* de W. Shakespeare
Compozitor Gerard Presgurvic
Pregătire vocală a studenților Facultății de Muzică și Teatru, Specializarea *Artele Spectacolului, Actorie*
Regia Sütö-Udvari András
Casa de Cultură a Studenților Timișoara, Sala Mare

➤ 2018:

Spectacolul de musical „Romeo și Julieta” de W. Shakespeare
Compozitor Gerard Presgurvic
Pregătire vocală a studenților Facultății de Muzică și Teatru Specializarea *Artele Spectacolului, Actorie*
Regia Vadim Rusu
Opera Română Timișoara

➤ 2019:

Spectacolul de musical „Voievodinele. Fiicele lui Dracula”
Compozitori: Gabriel Muzicaș și Lavinia Muzicaș, libret Violeta Zonte
Interpret al rolului principal *Nadara*
Pregătire vocală a studenților Facultății de Muzică și Teatru, Specializarea *Artele Spectacolului, Actorie*
Regia Laura Avarvari
Opera Română Timișoara

➤ 2021:

Spectacol de Musical
Awakening
Regia:Laura Avarvari
Scena in aer liber
WePerform

2. CONCERTE:

➤ 2007:

Concert de muzică rromă „Baro Foro”
Solist vocal
Sala „Junimea Romană” București

➤ 2008:

Concert de muzică rromă „Shulutitza”

Solist vocal

Opera Română Timișoara

➤ 2008:

Concert de muzică rromă „Jazz palal te”

Solist vocal

Filarmonica *Banatul* Timișoara, Sala *Capitol*

➤ 2009:

Concert „Jazz Manouche”

Solist vocal

Filarmonica de Stat Sibiu, Sala *Thalia*

➤ 2009:

Concert „Gipsy Gothic”

Solist vocal

Centrul de Cultura Otopeni - București

➤ 2010:

Spectacol-concert „Djangofollies”

Solist vocal

Centrul de Cultura Otopeni București

➤ 2016:

Concert *Etno-Jazz*

Solist vocal

Sala *Capitol*

Filarmonica Banatul Timisoara

3. RECITALURI

➤ 2004: Recital vocal în cadrul evenimentului „Gala vip”, Sala Palatului Bucureștii;

➤ 2018: Recital Vocal „Eurovision” România, Sala 2 Timișoara;

➤ 2019: Recital vocal in cadrul evenimentului "Gala Financial Intelligence"

4. FESTIVALURI NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE CONCERTE ÎN CADRUL FESTIVALURILOR, pe scene în aer liber

➤ 2008: Festivalul de Teatru de la Avignon, Franța;

- 2009: Festivalul de Teatru „Underground”, Sala *Green Hours*, București;
- 2011: Festivalul „Bistrița medievală” Turnul dogarilor, Festivalul Internațional de carte și muzică Brașov, Aula Universității *Transilvania*, Brașov;
- 2013: Festivalul Internațional de film, Parcul I.O.R București;
- 2019: *Festivalul Florilor Arad*.

5. CINEMATOGRAFIE

Film „*Calea Pasărilor*”, Rol *Mura*, Regia Gianina Coca Grigoraș, Călinescu Films

6. COMPOZIȚII:

- Coloana Sonoră și muzica de cadru a filmului „*Calea Pasărilor*”, Compozitori Gabriel Muzicaș și Lavinia Răducan;
- Musicalul „*Voievodinele. Fiicele lui Dracula*”, Compozitori Gabriel Muzicaș și Lavinia Răducan.

7. FESTIVALURI DE INTERPRETARE ARTISTICĂ ORGANIZATE ANUAL

- *ProMusik World Fest* - Timișoara
Festival - Concurs Internațional de Interpretare Artistică
- *Arfest* - Arad
Festival - Concurs Național de Interpretare Artistică
- *ON!STAGE* - Timișoara
Festival - Concurs Național de Interpretare Artistică

Timișoara,
Muzicaș Laura - Lavinia

03.01.2024

Laura-Lavinia Răducan

ARTA

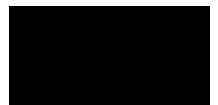
ACTORULUI - CÂNTĂREȚ
ÎN SPECTACOLUL DE MUSICAL

 Eurostampa

Laura-Lavinia Răducan

ARTA ACTORULUI – CÂNTĂREȚ
ÎN SPECTACOLUL DE MUSICAL

**BIBLIOTECA NAȚIONALĂ
A
ROMÂNIEI**

CIP nr. 22066/ 03.11.2023

Către

EDITURA Eurostampa

Vă trimitem :

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
RĂDUCAN, LAURA-LAVINIA
Arta actorului-cântăreț în spectacolul de musical / Laura-Lavinia
Răducan. - Timișoara : Eurostampa, 2023
Conține bibliografie
ISBN 978-606-32-1386-1

792

Notă :

Caseta conținând descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României va fi reproducută conform originalului pe verso paginii de titlu a cărții respective.

Redactarea descrierii CIP în afara Bibliotecii Naționale a României intră sub incidența Legii dreptului de autor

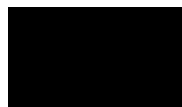
Coordonator:

Prof. univ. dr. habil. Veronica Laura DEMENESCU

Referenți științifici:

Prof. univ. dr. Violeta-Simona ZONTE

Conf. univ. dr. Ion – Alexandru ARDEREANU

Laura-Lavinia Răducan

ARTA

**ACTORULUI – CÂNTĂREȚ,
ÎN SPECTACOLUL DE MUSICAL**

Editura *Eurostampa*
Timișoara, 2023

Editură recunoscută C. N. C. S. pe domeniile:
FILOLOGIE, ISTORIE ȘI STUDII CULTURALE,
ARTE VIZUALE, MUZICĂ.

© 2023, Laura-Lavinia Răducan

Coperta: Daniela Cădărean

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

RĂDUCAN, LAURA-LAVINIA

Arta actorului-cântăreț în spectacolul de musical /

Laura-Lavinia Răducan. - Timișoara : Eurostampa, 2023

Conține bibliografie

ISBN 978-606-32-1386-1

792

Editura Eurostampa

Timișoara, Bd. Revoluției din 1989 nr. 26

Tel.: 0256-204816

edituraeurostampa@gmail.com

www.eurostampa.ro

Tipărit la Eurostampa

CUPRINS

Argument	7
----------------	---

Capitolul 1. Șamanismul – model arhetipal al unificării artelor

1.1. Șamanul cântăreț – dansator	11
1.2. Șamanul - strămoșul actorului	18
1.3. Șamanismul - „profesie” vocațională	21
1.4. Transa sau extazul șamanului	23
1.5. Transa actorului – transa șamanică?	26
1.6. Costumul și recuzita șamanului	35

Capitolul 2. Teatrul No – model exemplar al sincretismului artistic

2.1. Aspecte ale transcendentului în reprezentația No	41
2.2. Muzica și dansul	47
2.3. O posibilă concluzie	53

Capitolul 3. Orfeu și taina muzicii

3.1. Apollo – zeul șaman	57
3.2. Orfeu, nefericitul fiu al lui Apollo	64
3.3. Limba păsărilor – limba ritmată a omenirii	68
3.4. Gândirea șamanică greacă între Aristofan și Euripide. Heracles ca maestru al inițierii	74

Capitolul 4. Șamanism în teatru „Orfeu în infern”

4.1. Câinele - gardianul Infernului	81
4.2. Chitara	84
4.3. Motive și teme șamanice în ideea piesei. Scheletul și pasărea albastră	86
4.4. Șarpele ca maestru de inițiere	90
4.5. Orfeu și destinul șarpelui	93
4.6. Nefericita Lady sau o Euridice modernă	96
4.7. Viziunile lui Vee, între șamanism empiric și mistică creștină	98
4.8. Carol Cutree și rătăcirea sufletului pierdut	101
4.9. Mitul lui Orfeu în muzică	102

Capitolul 5. Muzicalitatea Teatrului

5.1. Nietzsche contra Wagner	109
5.2. Premisele schopenhaueriene ale reformei lui Appia	116
5.3. Muzicalitatea - reforma lui Appia în teatru	120
5.4. Contribuția lui Stanislavski și Grotowski în teatralitatea muzicii	127
5.5. Muzicalitatea în teatrul lui Meyerhold	131
5.5.1. Problematika și specificul teatrului pus pe muzică	131
5.5.2. Rolul muzicii în antrenamentul actorului	136
5.5.3. Meyerhold și redescoperirea izvoarelor teatralității. Rolul muzicii	141
5.5.4. Regizorul – dirijor	150
5.5.5. Biomecanica – antrenamentul actorului total	152
5.6. Magia sunetului la Antonin Artaud	155
5.7. Eugenio Barba și partitura sonoră	158

Capitolul 6. Eclectismul genurilor muzicale - creuzetul spectacolului de musical

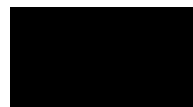
6.1. Opera buffa	167
6.2. Operele buffe ale lui Mozart	171
6.3. Opera comique și vodevilul – geneza operetei franceze	175
6.4. Interpretul liric, între sunet și cuvânt	176
6.5. Lungul drum al operei către sine însăși. Capcana artificialismului performant	182
6.6. Elemente de teatralitate în compozițiile muzicale	186
6.7. Miracolul operetei	194
6.8. Operete de tip musical	199

Capitolul 7. Teatralitatea spectacolului de musical

7.1. Delimitări conceptuale	209
7.2. Musicalul în Europa. Succesul în Anglia	216
7.3. America – patria spectacolului de musical	219

<i>Concluzii</i>	231
------------------------	-----

<i>Bibliografie</i>	235
---------------------------	-----

**BIBLIOTECA NAȚIONALĂ
A
ROMÂNIEI**

CIP nr. 22459/ 17.11.2023

Către

EDITURA Eurostampa

Vă trimitem :

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

RĂDUCAN, LAURA-LAVINIA

Vorbim, deci cântăm! / Laura-Lavinia Răducan. - Timișoara :
Eurostampa, 2023

Conține bibliografie

ISMN 979-0-707663-32-5

ISBN 978-606-32-1398-4

78

Notă :

Caseta conținând descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României va fi reproducă conform originalului pe verso paginii de titlu a cărții respective.

Redactarea descrierii CIP în afara Bibliotecii Naționale a României intră sub incidența Legii dreptului de autor

Concert
Etno-Jazz

INVITAȚI SPECIALI: **LAVINIA RĂDUCANU**
GABRIEL MUZIÇAȘ
&
LAVA BAND
Orchestra Etno-Jazz a Facultății de Muzică Timișoara

1 DVD-VIDEO 4.7 GB PAL COLOR
FM-16 7'9" ECRAN LĂR
AUDIO LPCM STEREO
TOATE REGIUNILE - ALL REGION
VIDEO MPEG-2 480 STANDARD DEFINITION
DURATA 68 MIN
IMAGINE SI MONTAJ NICOLAE ZAMBORI - TEL. 0724735432

DVD
VIDEO

CONCERT ETNO-JAZZ 17.02.2013 TIMISOARA SALA CAPITOL FACULTATEA DE MUZICA & LAVA BAND

Universitatea de Vest
Facultatea de Muzică

17.02.2013, ora 18:00, sala Capitol

Concert Etno-Jazz

INVITAȚI SPECIALI: **LAVINIA RĂDUCANU**
GABRIEL MUZIÇAȘ

&

LAVA BAND

alături de

Orchestra Etno-Jazz a Facultății de Muzică Timișoara

Ionuț Marian Giura - saxofon sopran

Alexandru Moise - clarinet

Iuliu Leonard Dumitru - saxofon alto

Sasha Dușcă - acordeon

Ștefan Besu - acordeon

Florin Gruia - vioară

Zoltan Manga - vioară

Milente Șoimu - percuție

Aure Bahnaru - bas

Edmond Dandoti - clape

Director muzical, aranjor muzical - **Gabriel Muzicaș**

Intrarea liberă

Concert musique tzigane

Château de
montricoux

Franta ,organizat
de consiliul
europei

Aranjor instrumenist
Gabriel Muzicas

Pour la première fois réunis au sein de cette formation, c'est une première mondiale pour les musiciens de RROMAK, que la Maison de la Culture d'Arad (Roumanie) vient présenter au public du festival d'Avignon.

Formé de 7 musiciens et de 3 danseurs professionnels, le groupe est le premier à introduire dans un spectacle d'envergure, un texte dans la langue romani (la langue officielle de la minorité 'roma', ou tzigane)

La composition du groupe:

Lavinia Răducanu – soliste vocale
Gabi Muzicaș junior – guitare solo
Gabi Muzicaș senior – guitare harmonie
Sandor Patay – violon
Manga Zoli – violon
Mihai Vastag – contrebasse
Loredana Oneț – choriste
Iasmina Martinescu – danseuse
Anca Funariu – danseuse
Adina Ionescu – danseuse

Théâtre du verbe fou

LAVINIA RĂDOCANU

&

Tarasul BROMAK

Da Ijuba

24 septembrie 2010

ora 21

CLUBUL YARANDUIN

Festivalul
International de
Teatru Avignon
FRANTA

Director orch. Gabriel Muzicas
Instrumentist,
Aranjor muzical

PARTENERI

Muzikobuna

Party

SAPTE SERI

PORT

1801

Teatrul

www.2700-art.ro

LAVINIA RADUCANU & TARAFUL RROMAK
DESPLETIREA PRIMĂVERII
Django Florii 2011
(Omagiu lui Django Reinhardt de Florii)

Turneu
Germania, organizat
de consiliul Europei

Avangarda muzicală, instrumentală, Director orch Gabriel Muzicas

SAPTE SERI

iConcert.ro

JURNALUL
NATIONAL

metropotam.ro

BEST MUSIC

zile
10PTI

PORT.ro
cinemă tv teatru

VIP

2.0

Biletele sunt disponibile la

Bilete.ro

RO
POSTA ROMANA

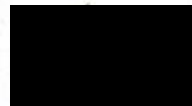
Studies: Faculty of Philology, "Babeş-Bolyai" University Cluj (1986). PhD in philology. Professor and dean of the Faculty for Theatre and Film, "Babeş-Bolyai" University Cluj. Director of the Research and Creation Centre "Vlad Mugur". Scientific researcher at the Centre for Transilvanian Studies, Fundația Culturală Română (1991-1994). Publications: studies and articles in *Apostrof*, *Caietel Echinox*, *Psihodrama*, *Studia dramatica*, *Studii de istorie a Transilvaniei*, *Sinhaz*, *Teatrul azi*, *THEATER*, *Transylvanian Review*. Books: *Eu, scriitorul. Condiția omului de litere din Ardeal între cele două războaie*, (1997); *Liviu Rebreanu. Craișorul Horia*, (1998); *Ludovica Rebreanu, Adio până la a doua Venire. Epistolar matern* (1998); *Alt Rebreanu*, (2000); *Nicolae Breban*, monografie, antologie comentată, receptare critică, (2001); *Dictionnaire des relations franco-roumaines. Cultures et francophonie*, coordonator (2003); *Cenzura în teatru. Documente. 1948-1989*, (ed.) (2006); *Viața teatrală în și după comunism*, (ed.) (2006); *Teatrul românesc sub cenzura comunistă* (2009); *Paradoxurile esteticii* (2009); *Extremele artei*, (2010); *Cenzura pe înțelesul cenzuraților* (2016); *Literatura eretică. Texte cenzurate politic între 1949 și 1977* (2016). Research area: European literature and theatre; sociology; theory of arts; aesthetics, history of the idea and mentality.

E-mail: l2malita@gmail.com

Laura-Lavinia MUZICAȘ, Drd.

Studii: Canto (licență, 2010) și Stilistica interpretării muzicale (masterat, 2015) la Facultatea de Muzică a Universității de Vest din Timișoara. În prezent cadru didactic asociat la Facultatea de Muzică și Teatru, Departament: Muzică – Artele spectacolului, Actorie, Universitatea de Vest din Timișoara. Din septembrie 2018 doctorandă la Școala Doctorală de Muzică și Teatru, IOSUD-UVT. Solist vocal la Teatrul „Ioan Slavici” din Arad; actriță, solist vocal și antrenor vocal la Teatrul „Fantazio” din Constanța și Teatrul Maghiar de Stat „Csiky Gergely” din Timișoara; solist vocal la Centrul de Cultură Rrom, Consiliul Europei; participare la festivaluri internaționale la Avignon, Lyon, Nice, Paris ș.a.; actriță de teatru și film, solistă de etno-jazz. Profesoară de canto și manager la Școala ProMuzica&Cultura Timișoara. Profesoară de canto, tehnica vorbirii, arta spectacolului la Rotary Club Opera.

Studium: Gesang (Bachelor, 2010) und Stilistik der Musikinterpretation (Masterstudium, 2015) an der Musikhochschule der West-Universität aus

Temeswar. Gegenwärtig Lehrauftrag an der Hochschule für Musik und Theater, Department: Musik – Darstellende Kunst, Schauspiel, West-Universität Temeswar. Seit September 2018 Doktorandin an der Doktoratsschule für Musik und Theater, IOSUD-UVT. Schauspielerin am „Ioan Slavici“ Theater aus Arad; Schauspielerin, Sängerin und Stimmtrainer am Theater „Fantazio“ Constanta und Ungarisches Theater „Csiky Gergely“ aus Temeswar; Sängerin am Kulturzentrum für Roma, Europäischer Rat; Teilnahme an internationalen Festivals in Avignon, Lyon, Nice, Paris u.a.; Film- und Theaterschauspielerin, Ethno-Jazz Sängerin. Gesangslehrerin und Manager an der Schule ProMuzica&Cultura Timișoara. Gesangslehererin, Sprecherziehung und darstellende Kunst am Rotary Club Opera.

Studies: Canto (Bachelor, 2010) and Stylistics of musical interpretation (Master degree) at the Faculty of Music, West University of Timisoara. In the present associated teacher at the Faculty of Music and Theatre, Department: Music – Performing Arts, Acting, West University of Timisoara. Since September 2017 PhD student at the PhD School for Music and Theatre, IOSUD-UVT. Actress at the “Ioan Slavici” Theatre from Arad; actress, solist, voice trainee at the “Fantazio” Theatre Constanta and Hungarian Theatre “Csiky Gergely” from Timisoara; soloist at the Cultural Centre for Roma, European Council; presence at international festivals in Avignon, Lyon, Nice, Paris etc.; film- und theatre actress, ethno-jazz soloist. Teacher for canto and manager at the ProMuzica&Cultura Timișoara School. Teacher for canto, voice trainee and performing arts at the Rotary Club Opera.

E-mail: lavinia.raducanu@yahoo.com

Eleonora RINGLER-PASCU, Dr. habil.

Studii: Anglistică și Germanistică la Universitatea din Timișoara (1979). Bursieră Franz-Werfel la Universitatea din Viena. Doctorat despre teatrul lui Peter Handke – Universitatea din Viena (1997). Abilitare cu teza: *Dramaturgia în secolul 20: experiment, antiteatru, teatru postdramatic sau neodramatic, reîntoarcere la tradiție* (2013). Crucea de Onoare Austriacă pentru Știință și Artă a Republicii Federale Austria (2017). Profesor universitar la Facultatea de Muzică și Teatru, Departamentul: Muzică – Artele spectacolului, Actorie (lb. română și lb. germană), Universitatea de Vest din Timișoara și Director al Școlii Doctorale de Muzică și Teatru. Președinta Societății Culturale Româno-Germane din Timișoara (2014-2017). Publicații: studii și articole în *Banatica*,

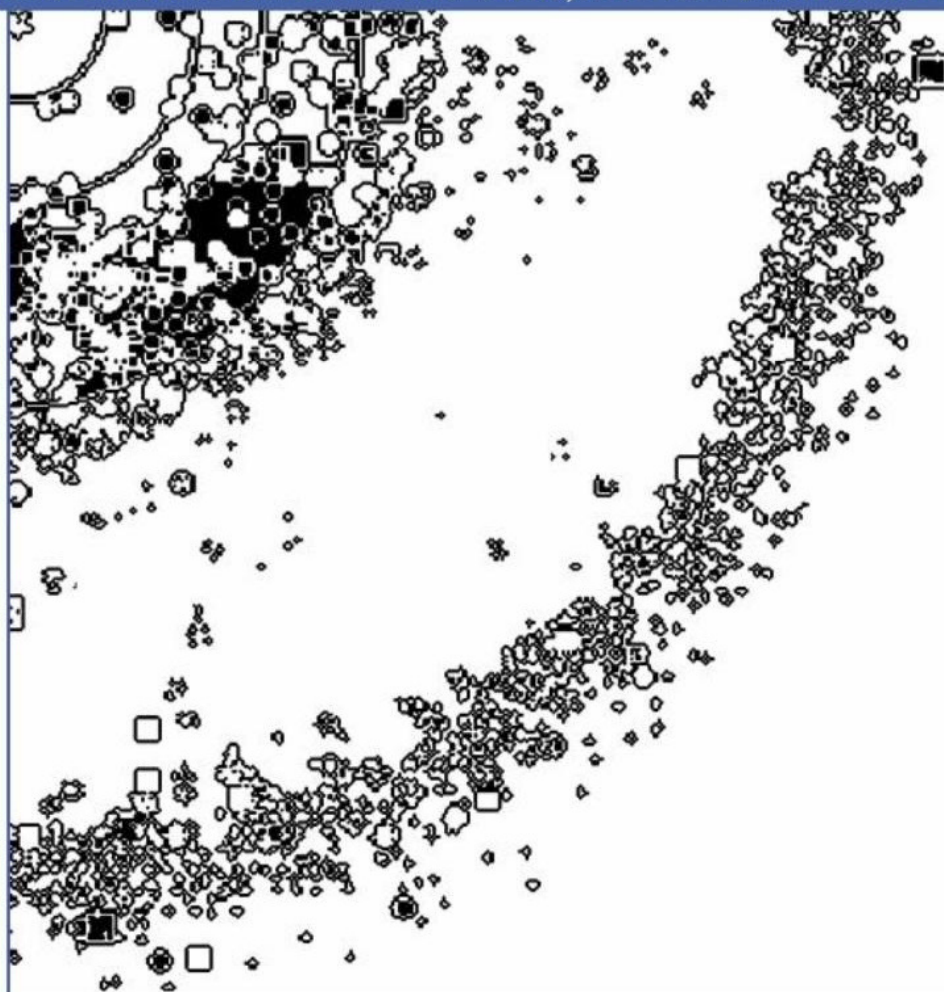
*Dram
Germ
Unter
Frage
Postn
und I
ohne
Kurza
Litera
in die
Armit
Imma
conter

Studid
Werfe
Theat
Jahrh.
Theat.
Wisse
Hochs
Schau:
und D
Rumän
Studie
Lenau
der G.
Handk
wir ni
Österr
Österr
Dengle
Antike
Moder
Überse
proiec
Forsch
deutsch*

STUDII

DE ȘTIINȚĂ ȘI CULTURĂ

REVISTĂ EDITATĂ SUB EGIDA UNIVERSITĂȚII DE VEST „VASILE GOLDIȘ” DIN ARAD

VOLUMUL XVIII, Nr. 4, DECEMBRIE 2022

Vasile Goldiș
University Press
Arad

STUDII

DE ȘTIINȚĂ ȘI CULTURĂ

VOLUME XVIII, ISSUE 4, DECEMBER 2022

VOLUME XVIII, N° 4, DÉCEMBRE 2022

VOLUMUL XVIII, NR. 4, DECEMBRIE 2022

Revistă editată sub egida / journal published under the auspices / revue éditée sous les auspices

UNIVERSITĂȚII DE VEST „VASILE GOLDIȘ” DIN ARAD, ROMÂNIA

și în parteneriat cu / and in partnership with / et en partenariat avec:

LE DÉPARTEMENT DE ROUMAIN
D'AIX-MARSEILLE UNIVERSITÉ, FRANCE

LE CAER - EA 854 D'AIX-MARSEILLE UNIVERSITÉ, FRANCE

LE CIRMI DE L'UNIVERSITÉ PARIS 3 – SORBONNE NOUVELLE, FRANCE

FACULTATEA DE FILOSOFIE,
DEPARTAMENTUL DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ,
UNIVERSITATEA DIN NOVI SAD, SERBIA

UNIVERSITY FRIEDRICH SCHILLER JENA,
INSTITUTE FOR SLAVIC LANGUAGES, JENA, GERMANY

INSTITUTUL DE STUDII BANATICE „TITU MAIORESCU”
AL ACADEMIEI ROMÂNE FILIALA TIMIȘOARA

L'ASSOCIATION INTERNATIONALE DE PSYCHOMÉCANIQUE DU LANGAGE (A.I.P.L.),
PARIS, FRANCE

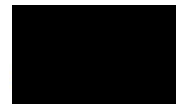
UNIVERSITATEA ROMA TOR VERGATA, ITALIA

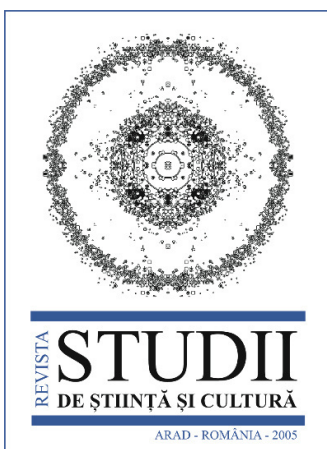
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „ALEXANDRU D. XENOPOL”, ARAD

TIPOGRAFIA GUTENBERG – EDITURA GUTENBERG UNIVERS, ARAD

UNIVERSITATEA DIN ORADEA, ROMÂNIA

UNIVERSITATEA DE VEST DIN TIMIȘOARA
FACULTATEA DE LITERE, ISTORIE ȘI TEOLOGIE

ISSN 1841-1401 (print)
ISSN - L 1841-1401
ISSN 2067-5135 (online)

BDI Index Copernicus International

Revistă evaluată pozitiv, după criteriul citărilor, în **I. C. Journals Master List 2017**, cu un scor **ICV** (Valoare Index Copernicus) de **67,53 puncte**.

La propunerea **Centrului Național ISSN**, publicația „**Studii de știință și cultură**” (Online) = ISSN 2067-5135, ISSN-L 1841-1401 a fost înscrisă în catalogul **ROAD** (<https://road.issn.org>), catalog internațional al publicațiilor științifice open-access, administrat de **Centrul Internațional ISSN**, sub egida **UNESCO**.

Colegiul editorial / Editorial Board:

Președinte de onoare / Honorary president: **Prof. univ. dr. Coralia Adina COTORACI**, Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad, România
Director / Director: **CȘ Dr. Viviana MILIVOIEVICI**, Academia Română, Filiala Timișoara
Redactor-șef / Editor-in-Chief: **Conf. univ. dr. Speranța-Sofia MILANCOVICI**, Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad, România
Redactor-șef executiv / Executive editor: **Prof. univ. dr. emerit Alvaro ROCCHETTI**, Université Paris 3, Sorbonne Nouvelle, France
Redactor-șef fondator / Editor-in-Chief founder: **Prof. Vasile MAN**, Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad, România

Consiliul științific – Referenți / Scientific Board:

Acad. Răzvan THEODORESCU, Vicepreședinte al Academiei Române
Acad. **Eugen SIMION**, Academia Română, Președinte al Secției de Filologie și Literatură, Director al Institutului de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu” al Academiei Române
Acad. Prof. univ. dr. Thede KAHL, University of Jena, Germania
Acad. **Mihai CIMPOL**, Academia de Științe a Republicii Moldova
Acad. **Mircea PĂCURARIU**, Academia Română, Filiala Cluj-Napoca, România
Prof. dr. Dres. H. c. Rudolf WINDISCH, Universität Rostock, Germania
Prof. univ. dr. Louis BEGIONI, Universitatea Roma Tor Vergata, Italia
Prof. univ. dr. Emilia PARPALĂ, Facultatea de Litere, Universitatea Craiova, România
Prof. univ. dr. Rodica BIRIȘ, Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad, România
Prof. univ. dr. Sophie SAFFI, Université d'Aix-Marseille AMU, Franța
Prof. univ. dr. Gilles BARDY, Université d'Aix-Marseille AMU, Franța
Prof. univ. dr. Ștefan OLTEAN, Universitatea „Babeș Bolyai” Cluj-Napoca, România
Prof. univ. dr. Teodor Ioan MATEOC, Universitatea din Oradea, România
Prof. univ. dr. Marina Puia BĂDESCU, Universitatea din Novi Sad, Republica Serbia
Prof. univ. dr. Iulian BOLDEA, Universitatea „Petru Maior”, Târgu-Mureș, România
Prof. univ. dr. Mircea MUTHU, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, România
Prof. univ. dr. Lucian CHIȘU, Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu”, Academia Română, București, România
Conf. univ. dr. Virginia POPOVIĆ, Universitatea din Novi Sad, Republica Serbia
Conf. univ. dr. Daniel CRISTEA-ENACHE, Universitatea din București, România
Dr. Doru SINACI, Biblioteca Județeană „A. D. Xenopol”, Arad, România
CȘ Dr. Viviana MILIVOIEVICI, Academia Română, Filiala Timișoara, Institutul de Studii Banatice „Titu Maiorescu”, România
CȘ III Dr. Grațiela BENGĂ-ȚUȚIUANU, Academia Română, Filiala Timișoara, Institutul de Studii Banatice „Titu Maiorescu”, România
Conf. univ. dr. Romana TIMOC-BARDY, Université d'Aix-Marseille AMU, Franța
Prof. dr. Laura ORBAN, Inspectoratul Școlar Județean Arad, România
Conf. univ. dr. Stăncuța DIMA-LAZA, Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad, România
Conf. univ. dr. Mihaela BUCIN, Universitatea din Szeged, Ungaria
Conf. univ. dr. Dana PERCEC, Universitatea de Vest din Timișoara, România
Conf. univ. dr. Gabriel BĂRDĂȘAN, Universitatea de Vest din Timișoara, România
Conf. univ. dr. Vasile-Ioan POP, Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad, România

Secretariat de redacție:

Lect. univ. dr. Laura-Rebeca STIEGELBAUER, Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad, România
Dr. Maria PANTEA, Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad, România
Design: Ivița MILIVOIEVICI
Administrator Site: Viviana MILIVOIEVICI
Logo și design copertă revista „Studii de Știință și Cultură”: Călin MAN

Adresa / Editorial Office: **Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad, România**
310025, ARAD, Bd. Revoluției nr. 94-96; telefon: 0040/0257/280335; mobil 0763016032;
fax 0040/0257/280810; www.revista-studii-uvvg.ro, e-mail: studii.ssc@gmail.com

Revistă fondată în anul 2005, indexată în Bazele de Date Internaționale (BDI) CEEOL (www.ceeol.com) din Frankfurt, Germania, EBSCO HOST Publishing, din Statele Unite (www.ebscohost.com), INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL, Varșovia, Polonia (www.indexcopernicus.com), DOAJ LAND UNIVERSITY LIBRARIES, Suedia (www.doaj.org), THE LINGUIST LIST, SUA, ERIH PLUS (dbh.nsd.uib.no). Revistă științifică evaluată și acreditată de CNCS, în 2020, profil umanist, domeniul FILOLOGIE.

CONTENTS / SOMMAIRE / CUPRINS

EDITORIAL	11
Silvia C. NEGRU <i>In memoriam. Eugen Simion – Purtătorul torțelor cerești (25 mai 1933 – 18 octombrie 2022)</i>	
ROMAN CULTURES – ROMANIAN CULTURE / CULTURES ROMANES – CULTURE ROUMAINE / CULTURI ROMANICE – CULTURĂ ROMÂNEASCĂ Coordinators/Coordinateurs/Coordonatori: Alvaro ROCCHETTI, Viviana MILIVOIEVICI	15
Daniel CRISTEA-ENACHE	17
O ISTORIE CANONICĂ	
A CANONIC HISTORY	
UNE HISTOIRE CANONIQUE	
Dorel FÎNARU	27
COORDINATES OF THE LINGUISTICS OF THE TEXT IN THE ENVIRONMENT OF THE INTEGRAL LINGUISTICS OF EUGENIO COSERIU	
COORDENADAS DE LA LINGÜÍSTICA DEL TEXTO EN EL ENTORNO DE LA LINGÜÍSTICA INTEGRAL DE EUGENIO COSERIU	
COORDONATE ALE LINGVISTICII TEXTULUI ÎN CONTEXTUL LINGVISTICII INTEGRALE A LUI EUGENIU COȘERIU	
Eudochia VOLONTIR-SEVCIUC	41
ANALYZING THE ACCOMPLISHMENT OF THE VERB IN ROMANIAN AND FRENCH	
L'ANALYSE DE L'ACCOMPLI DU VERBE EN ROUMAIN ET EN FRANÇAIS	
ANALIZA PROCESULUI TRECUT ÎNCHEIAT AL VERBULUI ÎN LIMBA ROMÂNĂ ȘI FRANCEZĂ	
Malika ZERMANI	49
INTERCULTURALITY AND OTHERNESS IN THE TEST OF HISTORY: THE SPANISH IN ALGERIAN LAND UNDER FRENCH RULE	
INTERCULTURALITÉ ET ALTÉRITÉ À L'ÉPREUVE DE L'HISTOIRE: LES ESPAGNOLS EN TERRE ALGÉRIENNE SOUS DOMINATION FRANÇAISE	
INTERCULTURALIDAD Y ALTERIDAD PUESTAS A PRUEBA POR LA HISTORIA: ESPAÑOLES EN TIERRAS ARGELINAS BAJO DOMINIO FRANCÉS	
Nawal BOUSSAFI	62
<i>EXILIADOS ESPAÑOLES EN EL SAHARA 1939-1943 (UN PUNTO NEGRO EN LA HISTORIA) OF RICARDO BALDÓ. REFLECTIONS ON THE GAZE OF THE OTHER</i>	
<i>EXILIADOS ESPAÑOLES EN EL SAHARA 1939-1943 (UN PUNTO NEGRO EN LA HISTORIA) DE RICARDO BALDÓ. RÉFLEXIONS SUR LE REGARD DE L'AUTRE</i>	

Mariana-Diana CĂȘLARU, Elena-Mihaela ANDREI 246
THE USE OF THE UBR INDEX IN SYNTACTIC DIVERSITY ANALYSIS OF RFL STUDENTS' INTERLANGUAGE

L'UTILISATION DE L'INDICE UBR DANS L'ANALYSE DE LA DIVERSITÉ SYNTAXIQUE DE L'INTERLANGUE DES APPRENANTS DE RLE

UTILIZAREA INDICELUI UBR ÎN ANALIZA DIVERSITĂȚII SINTACTICE A INTERLIMBII STUDENȚILOR CARE ÎNVAȚĂ RLS

Romina SOICA 252
THE FILM *THE WAVES OF THE DANUBE* THROUGH THE LENS OF THE SECURITATE

FILMUL *VALURILE DUNĂRII* SUB LUPA SECURITĂȚII

Laura-Lavinia RĂDUCAN 261
THE IDENTITY AND INFINITE DIVERSITY OF THE SHAMANIC CONDITION

L'IDENTITÉ ET L'INFINIE DIVERSITÉ DE LA CONDITION CHAMANIQUE

IDENTITATEA ȘI INFINITA DIVERSITATE A CONDIȚIEI ȘAMANICE

Alexandra Denisa IGNA, Adina BANDICI 268
„ERLEBBARE LANDESKUNDE“ USING TASK-BASED PROJEKTS IN COURSES OF GERMAN AS A FOREIGN LANGUAGE

ERLEBBARE LANDESKUNDE DURCH DEN EINSATZ VON HANDLUNGSORIENTIERTEN PROJEKTEN IM DAF-UNTERRICHT

„ERLEBBARE LANDESKUNDE“ PRIN FOLOSIREA PROIECTELOR DE ÎNVĂȚARE BAZATĂ PE ACȚIUNE LA CURSURILE DE LIMBA GERMANĂ CA LIMBĂ STRĂINĂ

Ivana IVANIĆ 282
MODERN LANGUAGE TEACHING. THE USE OF MULTIMEDIA TECHNOLOGIES IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING AND LEARNING

ENSEIGNEMENT DES LANGUES MODERNES. UTILISATION DE LA TECHNOLOGIE MULTIMÉDIA DANS LE PROCESSUS D'ENSEIGNEMENT: ENSEIGNEMENT ET APPRENTISSAGE DES LANGUES ÉTRANGÈRES

PREDAREA LIMBILOR MODERNE. UTILIZAREA TEHNOLOGIEI MULTIMEDIA ÎN PROCESUL DE PREDARE: PREDAREA ȘI ÎNVĂȚAREA LIMBILOR STRĂINE

Ludmila BRANIȘTE 299
DIGITAL TECHNOLOGIES: A TOOL IN TEACHING ROMANIAN AS A FOREIGN LANGUAGE

LES TECHNOLOGIES NUMÉRIQUES: UN OUTIL POUR L'ENSEIGNEMENT DE LA LANGUE ROUMAINE COMME LANGUE ÉTRANGÈRE

TEHNOLOGII DIGITALE: UN INSTRUMENT ÎN PREDAREA LIMBII ROMÂNE CA LIMBĂ STRĂINĂ

THE IDENTITY AND INFINITE DIVERSITY OF THE SHAMANIC CONDITION

L'IDENTITÉ ET L'INFINIE DIVERSITÉ DE LA CONDITION CHAMANIQUE

IDENTITATEA ȘI INFINITA DIVERSITATE A CONDIȚIEI ȘAMANICE

Laura-Lavinia RĂDUCAN (căs. MUZICAȘ)

Doctorand

Universitatea de Vest din Timișoara

E-mail: lavinia.muzicas@e-uvt.ro

„Avem artă pentru ca adevărul să nu ne ucidă.”
(Friedrich Nietzsche, 2018, *Nașterea tragediei*)

Abstract

The ancestral spiritual experience, shamanism has always represented a fascination for the human being. Holder of a complex spiritual universe, the shaman is the master of ecstatic journeys, in the Upper world and in the Lower world, between Heaven and Earth. As Mircea Eliade shows, thanks to the experiences gained through "ecstatic trance", only the shaman knows the drama of the human soul, its instability and precariousness. The shaman is the great healer or the great physician of the soul. Starting from the belief that any disease is caused by a deficiency or a major spiritual crisis, the shaman descends into Hell to find the lost soul of the patient and bring it back to the body. The well-known play by Tennessee Williams, "Orpheus in Hell", illustrates the shamanic experience of Val Xavier, (also called Snake Skin), in order to save the soul of his lover – Lady; the modern version of Eurydice. In his capacity as a shaman, Snake Skin has the snake as a protective animal, but also as a master of initiation.

The existence of the "animal double" in the character's destiny is the expression of the fact that shamanic powers are embodied in animals and that the role of the shaman consists in discovering them.

The defining element of Val Xavier's existence is the guitar, since music is the language secret of the first artist – shaman of mankind: Orpheus!

Résumé

L'expérience spirituelle ancestrale, le chamanisme a toujours fasciné l'être humain. Détenteur d'un univers spirituel complexe, le chaman est le maître des voyages extatiques, dans le Paradis et dans l'Enfer, entre Ciel et Terre. Comme le montre Mircea Eliade, grâce aux expériences acquises par la « transe extatique », seul le chaman connaît le drame de l'âme humaine, son instabilité et sa précarité. Le chaman est le grand guérisseur ou le grand médecin de l'âme. Partant de la conviction que toute maladie est causée par une carence ou une crise spirituelle majeure, le chaman descend en enfer pour retrouver l'âme perdue du malade et la

ramener dans le corps. La pièce bien connue de Tennessee Williams, « Orphée aux Enfers », illustre l'expérience chamannique de Val Xavier, (également appelé Peau de serpent), afin de sauver l'âme de son amant – Lady; la version moderne d'Eurydice. En sa qualité de chaman, Peau de serpent a le serpent comme animal protecteur, mais aussi comme maître d'initiation.

L'existence du « double animal » dans le destin du personnage est l'expression du fait que les pouvoirs chamanniques s'incarnent dans les animaux et que le rôle du chaman consiste à les découvrir.

L'élément déterminant de l'existence de Val Xavier est la guitare, car la musique est le langage secret du premier artiste – chaman de l'humanité : Orphée !

Rezumat

Experiența spirituală ancestrală, șamanismul a reprezentat mereu o fascinație pentru ființa umană. Deținător al unui univers spiritual complex, șamanul este maestrul călătoriilor extatice, în lumea de Sus și în lumea de Jos, între Cer și Pământ. Așa cum arată Mircea Eliade, datorită experiențelor dobândite prin „transă extatică”, numai șamanul cunoaște drama sufletului omenesc, instabilitatea și precaritatea acestuia. Șamanul este marele vindecător sau marele medic al sufletului. Pornind de la credința ca, orice boală are drept cauză un deficit, sau o criză spirituală majoră, șamanul coboară în Infern pentru a găsi sufletul pierdut al bolnavului și a-l readuce înapoi în trup. Cunoscuta piesa a lui Tennessee Williams „Orfeu în Infern”, ilustrează experiența șamanică a lui Val Xavier, (numit și Piele-de-șarpe), în vederea salvării sufletului iubitei sale – Lady; versiunea modernă a lui Euridice. În calitatea sa de șaman, Piele-de-șarpe are ca animal protector, dar și ca maestru de inițiere șarpele.

Existența „dublului animal” în destinul personajului, este expresia faptului că, puterile șamanice sunt întrupate în animale și că, rolul șamanului consta în descoperirea acestora.

Elementul definitoriu al existenței lui Val Xavier, este chitara, întrucât muzica este limbajul secret al primului artist – șaman al omenirii: Orfeu!

Keywords: *shamanism, spirits – animals, trance, soul, guitar*

Mots-clés: *fleur ; planter; flow; liberté; création.*

Cuvinte-cheie: *floare; sămânța; flow; libertate; creație.*

Șamanul este atletul magic al stărilor de conștiință, precum și deținătorul unui univers spiritual autonom și complex. Maestru al călătoriilor extatice între Cer și Pământ, între lumea de Sus și lumea de Jos, șamanul alunecă sau zboară în extaz. Așa cum subliniază Mircea Eliade călătoriile extatice la Cer, zborul magic, experiențele de levitație, sunt expresii ale vocației șamanice. Abolind limitele între lumi, șamanul regăsește, preț de-o clipă, condiția paradisiacă a omenirii „dintr-un ilud tempus” fericit, la care se poate ajunge doar prin experiența paradoxală a extazului. De aceea, Mircea Eliade insistă asupra dimensiunii ornotomorfe prezente în orice costum șamanic. Costumul conține de cele mai multe ori pene de pasăre, iar structura acestuia încearcă să se apropie tot mai mult de forma unei păsări. În cazul șamanilor iakuti, costumul înfățișează un schelet de pasăre, la șamanii altaici are înfățișarea unei bufnițe, la șamanii soioți e prezent simbolul acvilei, iar la șamanii sud-americani costumul are forma unui vultur. Mircea Eliade amintește despre costumul șamanului mongol, care are aripi pe umăr iar șamanul, se simte preschimbat în pasăre ori de câte ori îl îmbracă. În zborul spre celălalt tărâm, costumul de pasăre este esențial, întrucât e mai ușor de ajuns la Cer dacă costumul e

ușor și sugerează zborul. Samanii, ca și vrăjitorii de altfel, sunt înzestrați cu puterea de a zbura, de a intra în „transă ascensională”, prin care pot parcurge, într-o clipită, distanțe imense.

„Zburând prin văzduh în chip de păsări, sau sub înfățișarea lor normală, șamanii puteau să proclame într-un fel decăderea umană...pentru că multe mituri sunt legate de timpul primordial, în care toți oamenii puteau urca la ceruri, cățărându-se pe un copac, ori pe o scară, înălțându-se prin propriile lor mijloace sau fiind purtați pe aripile unei păsări. Decăderea omenirii împiedică masa oamenilor să se înalțe la cer”. (ELIADE, 2000, p. 437-438).

Alături de aceste simboluri ascensionale, pasărea este și simbolul șamanic pentru reprezentarea sufletului. Așa cum arată Ioan Petru Culianu în „Călătorii în lumea de dincolo”, „sufletul este o ființă miniaturală, în formă de pasăre, fluture, adică de creatură înaripată; el mai poate arăta ca o sferă de fulgi de vulture”. (CULIANU, 2002, p. 85).

Reprezentarea „înaripată” se referă la imaginea sufletului liber, dar poate să fie și un suflet pierdut, bolnav, care hoinărește între lumi. Medic al sufletului prin excelență, șamanul are misiunea spirituală de a recupera sufletul bolnavului și a-l readuce în trup.

În „Orfeu în Infern”, Tennessee Williams realizează un portret unic și arhetipal al șamanului întruchipat în piesa de Val Xavier. El se prezintă sub numele de Piele-de-șarpe, adică sub forma sufletului său animal. Elementul definitoriu al personajului fiind haina din piele de șarpe, de care nu se desparte niciodată. Așa cum precizează Mircea Eliade, fiecare șaman are un animal protector, care îi permite să se metamorfozeze, constituind „dublul” său și maestrul de inițiere.

Animalele sunt deținătoarele unor puteri șamanice secrete, dobândite din timpurile paradisiace, când nu se produsese încă ruptura dintre lumea animală și om.

„Existența în destinul șamanului a acestor spirite animale trebuie înțelese „drept” semne autentice ale călătoriilor extatice ale șamanului în lumea de dincolo...Animalele – spirite își asimilează rolul de spirite ale strămoșilor, aceștia îl conduc pe șaman în lumea de dincolo (în Cer, în Infern), îi relevă misterele, îl instruiesc”. (CULIANU, 2002, p. 85).

Casta inițiativă a șamanilor avea credință că, puterile lor erau de fapt puterile animalelor și că animalele și oamenii au fost cândva rude. Dacă paradisul mitic al unității dintre om și animal este pierdut pentru oamenii obișnuiți, acesta rămâne accesibil pentru șaman, întrucât, dintre toți oamenii, numai șamanul se mai poate integra într-un timp mitic, al unității primordiale. Așa cum arată Michael Harner în „Calea Șamanului. Un ghid pentru putere și vindecare”, șamanul beneficiază de puterea animalului său protector, folosindu-se de puterea spirituală a întregului său gen. Credința șamanilor că se pot metamorfoza în formele spiritului animal care îi protejează, este veche și larg răspândită.

Imitând sau asimilând mersul unui animal, îmbrăcându-se în pielea acestuia, șamanul își depășea condiția sa profană, dobândind un mod de a fi supraomenesc. De aceea, Val are datele și comportamentul dublului sau animal: temperatura cu câteva grade mai ridicată decât majoritatea oamenilor, mersul e rar, legănat, de o grație molatică, asemeni „onduirii” și târâșul șarpelui.

Înceindu-și perioada adolescenței năvalnice, marcată de eșecul iubirii, Val părăsește ținutul său natal, nu înainte de a face apel la un spirit – animal, la un maestru de inițiere.

Deloc întâmplător își alege șarpele, atât ca maestru spiritual, cât și ca animal de putere. După inițiere, Val părăsește ținutul copilăriei sale, luând cu el doar haina de piele de șarpe.

Așa cum arată Mircea Eliade în *Drumul spre Centru*, în mitologie șarpele simbolizează întunericul, forța vitală primordială, dar și veșnică regenerare. Din cauza capacității lor de a-și schimba pielea, dar și habitatul lor de sub pământ, șarpele este simbolul morții aparente. Lepădându-și pielea periodic, fără durere și practic născând mereu, șarpele a fost asociat cu nemurirea, cu vindecarea miraculoasă, cu tainele vieții și ale morții. În alchimie este cunoscută imaginea lui Ouroboros, șarpele care își mușcă propria coadă, semnificând eternitatea,

reînnoirea vieții și natura ciclică a universului. Simbolul șarpelui înfășurat în inele, reprezintă eterna ciclicitate a fenomenelor și ritmurilor cosmice.

În aceeași timp, șarpele a fost folosit și ca emblemă a vindecării, întrucât unul din simbolurile medicinei moderne, este toiagul zeului vindecător Asclepius, toiag în jurul căruia este înfășurat un șarpe cu capul în sus. Un mit antic relatează tragica poveste a lui Asclepius, care era un vraci atât de mare, încât putea să readucă morții la viață. Această neobișnuită știință, ar fi desprins-o de la un șarpe, pe care îl văzuse cum l-a readus la viață pe un altul. Pentru a nu tulbura ciclul natural, al vieții și al morții, Asclepius este ucis de Zeus cu un fulger. Dar, după moartea sa năpraznică este adus de Zeus printre stele, în constelația Ophichus sau „ Purtătorul de șerpi”. În amintirea marelui vraci, șerpilor erau adesea folosiți în Grecia antică în ritualurile de vindecare, considerându-se că veninul lor are mari calități terapeutice.

Inițial, Piele-de-șarpe pătrunde în casa lui Lady pentru a-și îndeplini misiunea sa de vindecător, al sufletului femeii, pierdut printre demonii existenței sale. Asemeni lui Orfeu, el coboară în adâncul Infernului pentru a-și salva iubita. Chinuită cumplit în infernul său existențial, Lady are totuși speranța că, într-un final o fie salvată:

„Cred că inima mea știa că într-o zi cineva se va pogori să mă scoată din acest infern! Ai fost tu Acela. Și iată-mă! trăiesc din nou. Nu vreau să mă ofilesc în bezna de aici”. (TENNESSEE, 1978, p. 91).

Datorită vocației sale de Mare Vindecător, numai șamanul cunoaște „drama sufletului omenesc, instabilitatea și precaritatea acestuia”. Șamanul știe că boala este de fapt „o alterare”, o pierdere și o înstrăinare a sufletului de sine însuși. De aceea, coboară în Infern după Lady, întrucât sufletul acesteia îi este „îmbolnăvit” de drama morții violente a tatălui, de pierderea dragostei, de trauma avortului, sau de închisoarea căsniciei sale. Dar, în cele din urmă șamanul ajunge să se îndrăgostească de subiectul șamanizat. Sufletul său animal, încearcă să intre în conexiune cu sufletul ei demult pierdut. „Așa e, suntem ca două animale străine, care se adulmecă unul pe altul”.

Pentru Piele-de-șarpe, dragostea înseamnă comuniunea perfectă între două suflete animale, comuniunea cu latura esențială și nemuritoare a ființei celuilalt. Dar, aspectul malefic al dragostei, cel al pierderii de sine sub flacăra pasiunii, îl va distruge.

„Anesteziat” de magia dragostei, își pierde sufletul animal, cu toate că este avertizat de Carol: „Să știi Piele-de-șarpe, că aici ești în pericol. Ți-ai lepădat haina...și ai îmbrăcat o frumoasă haină albastră de pușcăriaș”. (TENNESSEE, 1978, p. 54).

Învăluit în plasa dragostei și a atașamentului lumesc, șamanul uită de înțelepciunea sa de șarpe și cade victimă violenței profanului. Dragostea a fost „arma” cu care a fost lovit. Impuritatea pasiunii „îl golește” de puterile șamanice, astfel încât ajunge să fie ars de viu. Așa cum vedem în didascălii: „Prin întuneric izbucnește o flacăra albastră ...fioroase chipurile următorilor iau, în lumină turbure, înfățișări infernale”. (TENNESSEE, 1978, p. 96).

Ucișorii sunt asemeni câinilor infernali, care păzesc cu strășnicie trecerea sufletului într-o altă dimensiune. Acești cerberi sângeroși săvârșesc, fără să știe, un omor ritualic, în urma căruia se împlineste mai departe destinul șarpelui.

Așa cum sublinia Ioan Petru Culianu în *Călătorii în lumea de dincolo*, adesea sufletul liber părăsește corpul în formă de „fulger, scânteie, flacăra, sau forma de foc”.

Mircea Eliade în *Șamanism sau tehnicile arhaice ale extazului* amintește de credința că focul este elementul care asigură un destin ceresc post-mortem; întrucât focul, indiferent de forma lui de proveniență, îl transforma pe om în spirit.

„Mai întâlnim concepția potrivit căreia, unii privilegiați, ale căror trupuri sunt arse, își iau zborul odată cu fumul”. (ELIADE, 2000, p. 198).

Datorită înălțimii spirituale a condiției lor, șamanii au fost recunoscuți și ca „stăpâni ai focului”, devenind insensibili, în timpul extazului, la contactul cu jăratul, sau cu orice formă

de foc. De aceea, stăpânirea focului sau incinerarea, era asimilată unei etape de inițiere șamanică. Moartea prin foc semnifică renașterea, imortalitatea, dar și regenerarea timpului.

Dovadă fiind nemuritorul mit al păsării Phoenix. Tot prin intermediul focului, Val dispare, lăsând în urmă pielea de șarpe, pentru a se putea întrupa în alta. Și astfel curgerea continuă. „Animalele sălbaticе își lasă pielea în urmă, își lasă în urmă pielea lor curată și dinții, și oasele lor albe, pentru ca cei de o ființă cu ele să le urmeze”. (TENNESSEE, 1978, p. 97).

Continuator al Marelui Șaman Orfeu, Val se definește prin muzică, respectiv prin chitară. Chitara este acel instrument sacru prin care el mai păstrează legătura cu lumea armoniilor celeste. În același timp, chitara este magicul instrument al purificării ritualice, portalul spre alte dimensiuni. De aceea, chitara îl însoțește peste tot unde merge, devenind aproape o prelungire a ființei sale „Tovarășa vieții mele! Ori de câte ori mă atinge ceva necurat, ea mă spăla ca o apă limpede”. (TENNESSEE, 1978, p. 97).

Chiar și sub amenințarea linșajului, nu îi permite șerifului Talbott să atingă chitara, considerându-l impur. Măinile care s-au umplut nu o dată de sângele victimelor, acele mâini criminale, nu-i pot atinge chitara. „Uită-te, dar nu o atinge. Nu permit nimănui decât muzicienilor să o atingă”. (TENNESSEE, 1978, p. 80)

E dispus totuși să explice semnificația inscripțiilor de pe chitară: „E Leadbelly... Cel mai mare artist din toate timpurile. Cântă la o chitară cu douăsprezece strune. Atât de bine a cântat o dată, încât a înmuiat inima de piatră a unui guvernator din Texas, care l-a grațiat de la ocnă... Și uită-l pe ăsta! E Oliver King Oliver! E un nume nemuritor. Cel la mare trompetist, de la Arhanghelul Gabriel încoace... Numele negresei Bessie Smith este înscris printre stele... Și pe ăsta îl vezi? Un alt nemuritor... Numele lui este de asemenea înscris printre stele.” (TENNESSEE, 1978, p. 81).

Numele celor înscrși pe chitară sunt numele unor inițiați, care prin puterea cathartică a muzicii, au readus lumea în armonia cosmică. Și nu întâmplător, acești muzicieni legendari au ajuns printre stele, căci acolo este patria lor – constelația Lira.

Se pare că, după moarte cântăreții fabuloși ajung să cânte acolo sus, printre stele.

Orfeu, legendarul cântăreț trac este fiul zeului Apollo, stăpânul Muzelor. Potrivit lui Homer, și ulterior întregii mitologii grecești Apollo însumează, în dimensiunea sa spirituală, atât nebunia profetică, cât și nebunia divină (mânia) a creației. Întreaga ființă a zeului este muzica, esența acestei muzici constând în redarea frumuseții și armoniei universale.

Cântăreț din liră, ca și Orfeu, Apollo este marele muzician al firii, dar cântecul său nu se înalță dintr-un suflet pierdut în visare, ci „zboară” direct la țintă, la adevăr. De aceea, din muzică sa răsună parcă o maximă divină, care îndeamnă la glorificarea ordinii, echilibrului și măsurii.

„Haosul trebuie să se structureze, tumultozitatea trebuie să se supună măsurii egale a tactului, elementele opuse trebuie să se regăsească în armonie”. (ELIADE, 2000, p. 82).

Pândar ne povestește că, Orfeu era fiul lui Apollo și a muzei Calliope, muza dansului și a elocinței. La naștere, zeul i-a dăruit o liră fermecată, făurită de însuși Hefaisos, iar mama sa, i-a pus pe limbă „trei stropi de rouă”, înzestrându-l cu darul de a recita și cânta minunate stihuri. Dacă Apollo l-a învățat să cânte, Calliope și surorile sale l-au invitat în arta cântului.

Tragica poveste de dragoste dintre el și Euridice, avea să înduioșeze atât puterile pământeste, cât și cele infernale. Tot cântându-și durerea, acompaniat de sunetele lirei sale, Orfeu ajunge la porțile Hadesului. Prin vraja muzicii, pătrunde în lumea de dincolo și convinge stăpânii Infernului să o ia cu el pe Euridice. Însă, înnebunit de dor, nu respectă singura condiție pusă de Hades: aceea de a nu privi înapoi. Interdicția fiind încălcată, Euridice redevine umbră și dispare pentru totdeauna. În zadar încearcă Orfeu să-i prindă urma, în zadar se roagă de corăbierul Infernului să-l treacă înapoi. Euridice este răpită pentru vecie în lumea subpământeană.

Durerea lui Orfeu nu își poate găsi consolarea decât prin cântec. Durerea lui a îndurerat întreagă lume. Cântecul lui Orfeu nu era un simplu cântec, ci un „ceremonial ritualic”, o comuniune sacră prin melos și cuvânt.

Orfeul era un fel de magician al cuvântului cântat, al armoniei și ritmului. Dar, cuvântul său cântat, amintea de „limba primordială” a omenirii, de „limbajul ritmat” despre care vorbea Platon. Civilizația orfică a melosului și incantației cuvântului, presupunea existența unei lumi în vibrație, o lume în mișcare și etern al devenire. Muzica sa avea putere să îmblânzească fiarele sălbatice, să oprească zborul păsărilor sau să facă munții să danseze. Prin cântul lui, Orfeu aduce cu sine pădurile, fiarele și stâncile, care, hipnotizate, îl urmează.

Pentru filosoful Anton Dumitriu în *Eseuri*, cuvintele lui Orfeu erau „cuvintele ale vieții”, iar melosul „melodie a ritmului cosmic”.

Indiferent la tot și la toate, Orfeu stârnește mânia menadelor care îi poruncesc să le cânte un cântec orgiastic. Neputând să le îndeplinească dorința, Orfeu este tăiat în bucăți de către acestea. După poetul Ovidiu, capul și lira sa au fost aruncate în râul Hebrus și purtate pe Marea Egee, până la țărmul insulei Lesbos. În plutirea pe apele râului, capul său nu a încetat să cânte, cântecul fiind repetat de tărâmurile întregului fluviu. În semn de prețuire pentru muzica sa nepieritoare, zeii îi ridică lira la cer, formând constelația Lirei.

În *Istoria Credințelor și Ideilor Religioase*, Mircea Eliade precizează ca Orfeu era primul Mare Saman al omenirii, mitul său fiind un mit de sorginte șamanică. „Ca și șamanii, el este vindecător și cântăreț, el farmecă și stăpânește fiarele sălbatice; el coboară în Infern să scoată pe Euridice, capul său este păstrat și servește de oracol, așa cum în secolul al XIX – lea este cazul cu craniile șamanilor yukagiri... În plus, Orfeu era în relație cu o serie de personaje fabuloase – precum Abaris, Aristeas, caracterizate, de asemenea tot prin experiențe extatice de tip șamanic sau presamanic”. (ELIADE, 2000, p. 341).

Aceleași Mircea Eliade subliniază, rolul fundamental al muzicii în cadrul ceremoniilor de inițiere șamanică. Cântecul tobei, numit și „calul șamanului”, pregătea prin melodie și ritm, tranșă sau extazul. Prin vraja sunetelor, prin concentrarea extremă provocată de bătăile prelungite de tobă, șamanul coboară în lumea spiritelor.

Întrucât toba este făcută într-o bucată de lemn din Arborele Cosmic, atunci când șamanul bate toba, se proiectează în chip simbolic, lângă Arbore, adică este proiectat în Centrul Lumii și se poate înălța la Cer, în orice clipă. În timpul ceremoniilor șamanice, în funcție de zona lor de apartenență, șamanii foloseau și alte instrumente muzicale: tamburina la șamanii tibetani, un instrument cu coarde la șamanii siberieni, clopotul muzical la șamanii samoiezi, etc. În timpul ceremoniilor șamanice era valorizată și muzica vocală, rolul cântecului fiind de asemenea esențial. De regulă, cântecelele șamanilor sunt alcătuite dintr-una sau din doua linii melodice, din care iau naștere apoi două sau cel mult, patru fraze muzicale. Cântatul este repetat ore întregi, fără întreruperi, ultima notă fiind imediat urmată de cea de început, fără nici o trecere. În aceste cântece ritualice, șamanul povestește cum se înalță la Cer cu ajutorul unei frânghii coborâte anume pentru el, cum împinge cu mâna stelele care îi stau în cale, cum pătrunde cu ajutorul demonilor înaripați sub pământ, unde este foarte frig, etc.

Istoria sacră a muzicii se leagă de identitatea miraculoasă a primului Mare Saman – Orfeu.

Această identitate șamanică, se pulverizează într-o infinitate a muzicii, în „pulberea de stele” cu care muzicienii au binecuvântat de atunci pământul. Toată firea își îngână acum cântul sau cosmic, pentru ca, Orfeu, primul Mare Saman a început odată să cânte.

De aici, diversitatea planetară a muzicii!

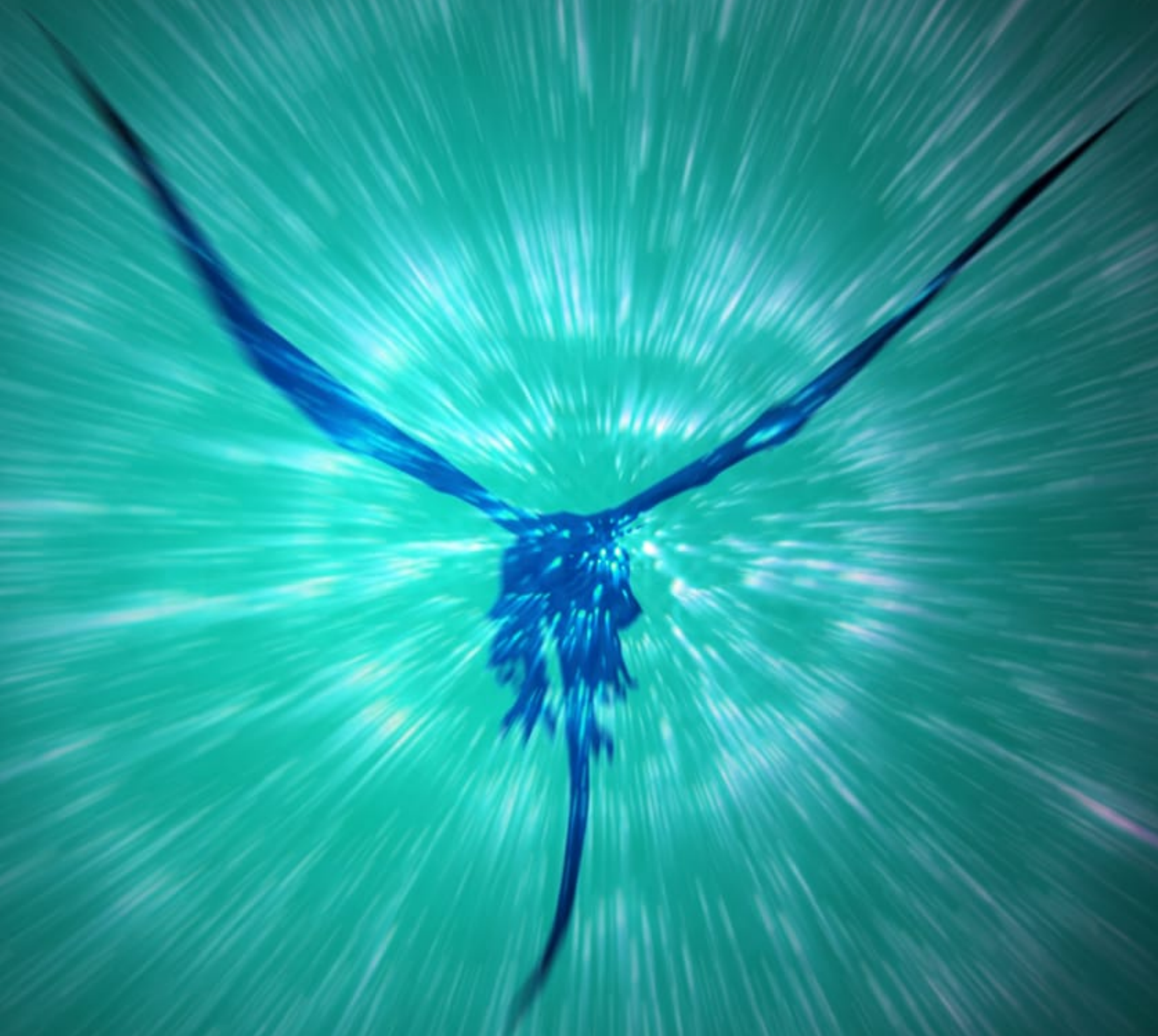
BIBLIOGRAFIE

- CULIANU, Ioan Petru. 2002. *Călătorii în lumea de dincolo*. Iași. Editura Polirom
- DUMITRIU, Anton. 1986. *Eseuri*. București. Editura Eminescu
- ELIADE, Mircea. 1997. *Șamanismul și tehnicile arhaice ale extazului*. Traducere de Brîndușa Prelipceanu and Cezar Baltag. București. Editura Humanitas
- ELIADE, Mircea. 2000. *Istoria ideilor și credințelor religioase*. Traducere de Cezar Baltag. București. Editura Univers Enciclopedic
- HARNER, Michael. 2019. *Calea Șamanului. Un ghid pentru putere și vindecare*. Traducere de Constantin Stan. București. Editura Herald
- MAXIM, Ion. 1976. *Orfeu și bucuria cunoașterii*. București. Editura Univers
- TENNESSEE, Williams. 1978. *Teatru*. Traducere de Mihnea Gheorghiu. București. Editura Univers

ACADEMIA DE EXCELENȚĂ
OPERA

prezintă

VOIEVODINELE

fiiicele lui Dracula

compoziție muzicală: **Gabriel Muzicaș** libret: **Violeta Zonte**
regie artistică: **Laura Avarvari** pregătire vocală: **Lavinia Raducanu**
scenografie: **Georgeta Medinschi**

Consiliul
Județean
Timiș

Asociația
MILTONIA

FMT

FACULTATEA
DE MUZICĂ
ȘI TEATRU

ROTARY OPERA